

MAJOITUS- JA RAVITSEMISLIIKKEET SEKÄ LEIRINTÄALUEET
LIKENNETEKNILLINEN SUUNNITTELU JA LIITTYMÄLUVAN ANOMINEN

TIE- JA VESIRAKENNUSHALLITUS

TVH 2.827

HELSINKI 9. 11. 1970

08
TIE
MAJORITY

SISÄLLYSLUETTELO

4.3 MAJOITUS- JA RAVITSEMISLIIKKEET SEKÄ LEIRINTÄALUEET

LIIKENNETEKNILLINEN SUUNNITTELU

(Sisällytetty Tvl:n normaalimääräyksiin ja ohjeisiin 20.5.1970)

- 4.30 Yleistä
- 4.31 Paikan valinta
- 4.32 Liittymäjärjestelyt
- 4.33 Sisäiset järjestelyt
- 4.34 Opastus

LIITTYMÄLUVAN ANOMISTA KOSKEVAT OHJEET

(Tvh hyväksynyt 9.11.1970)

0. Yleistä

- 1. Liittymäluvan anominen
- 2. Liittymälupa-anomus
- 3. Liittymälupa-anomuksen käsittely

Liitteet:

- 1. Mallikappale palvelulaitoksen liittymälupa-anomuksesta.
- 2. Näkemäalueet teiden risteyksissä ja liittymissä.

Perustietokaavakkeita 2 kpl

4.3 Majoitus- ja ravitsemisliikkeet sekä leirintäalueet

4.30 Yleistä

Nämä ohjeet koskevat moottoriteitä lukuunottamatta kaikkia yleisiä teitä. Moottoritiehen liittyvän useita palvelumuotoja sisältävän alueen suunnittelusta annetaan erilliset ohjeet.

Majoitusliikkeellä tarkoitetaan näissä ohjeissa yleisen tien varrelle tai sen välittömään läheisyyteen sijoitettua moottorihotellia, motellia, moottorimajaa, hotellia tai muuta lähinnä tien käyttäjiä palvelevaa majoitusliikettä.

Ravitsemisliikkeellä tarkoitetaan näissä ohjeissa yleisen tien varrelle tai sen välittömään läheisyyteen sijoitettua lähinnä tien käyttäjiä palvelevaa ravintolaa, ruokalaa tai kahviota.

Leirintäalueella tarkoitetaan sellaista järjestettyä aluetta, jossa matkailija voi oleskella, valmistaa ruokansa ja yöpyä teltassaan, autossaan, matkailuperävaunussaan tai majassa.

Edellä mainittuja tieliikenteen palvelulaitoksia perustettaessa on kiinnitettävä huomiota liikenneteknillisiin ja maisemallisiin näkökohtiin ja erityisesti liikenneturvallisuuteen. Näitä näkökohtia tuodaan esiin näissä ohjeissa, ja ne tulee ottaa huomioon palvelulaitoksen paikkaa valittaessa sekä liittymäjärjestelyjen ja laitoksen sisäisten järjestelyjen suunnittelussa.

Mikäli majoitus- ja ravitsemisliikkeen tai leirintäalueen yhteydessä on huoltoasema, tulee sen osalta noudattaa huoltoasemien liikenneteknillistä suunnittelua koskevia ohjeita (kohta III 4.2). Soveltuvilta osilta, kuten esim. pysäköimisalueen mitoitus ja alueen rakenne, voidaan noudattaa myös levähdys- ja pysäköimisalueiden suunnittelua koskevia ohjeita (kohta III 4.1).

Jotta palvelulaitosten liikenneteknillisessä ja maisemallisessa suunnittelussa päästäisiin hyviin tuloksiin, on suositeltavaa antaa em. suunnittelutyöt asiantuntijoiden tehtäviksi.

Palvelulaitoksen liittymän rakentamiseen maantiehen tarvitaan yleisistä teistä annetun lain 52 §:n mukaan tienpitoviranomaisen lupa. Jo hankkeen alkuvaiheessa tulisi tässä mielessä ottaa yhteys tienpitoviranomaisiin. Liittymäluvan anominen tapahtuu tvh:n antamien ohjeiden mukaisesti. Luvan myöntämisen tärkeimpänä edellytyksenä on jäljempänä annettujen yleisten ohjeiden noudattaminen.

4.31 Paikan valinta

4.310 Yleistä

Majoitus- ja ravitsemisliikkeen tai leirintäalueen liikenneteknilliseen suunnitteluun on kiinnitettävä huomiota jo sen sijoituspaikkaa valittaessa. Tämä on välttämätöntä, sillä lii-

kenneteknillisessä mielessä epäedullisella paikalla olevan palvelulaitoksen liikennejärjestelyjä ei yleensä saada tyydyttäviksi kohtuullisin kustannuksin.

Majoitus- ja ravitsemisliikkeiden sekä leirintäalueiden tulee sijaita maisemallisesti ja maastollisesti edullisessa paikassa ja sellaisella etäisyydellä tiestä, että matkailijalle voidaan tarjota liikenteeltä suojainen paikka ilman, että hänen tarvitsee poiketa kauaksi matkareitiltään. Myös siinä tapauksessa, että palvelulaitos sijaitsee tien välittömässä läheisyydessä, tulee palvelulaitoksen ja tien väliin ajoneuvoille varatun alueen lisäksi varata riittävän leveä viheralue.

Palvelulaitoksen paikkaa valittaessa on harkittava, miten sen ja yleisen tien välinen liikenne on hoidettavissa haittaamatta kohtuuttomasti liikenneturvallisuutta ja tien liikenteenvälityskykyä. Myös palvelulaitoksen opastuksen tulisi olla selvästi ja helposti järjestettävissä.

Kuvissa 1...4 on esitetty esimerkkejä erilaisista palvelulaitosten sijoituksista.

4.311 Sijainti asutukseen nähden

Palvelulaitos tulee sijoittaa asutukseen nähden siten, ettei se synnytä kaukoliikenneväylälle sen suuntaista tai sitä risteävää paikallista liikennettä.

Mikäli kysymyksessä on sellainen majoitus- ja ravitsemisliike tai leirintäalue, jonka palveluksia käyttävät tiellä kulkevien lisäksi myös paikalliset asukkaat, on se edullista sijoittaa esim. kuvan 5 esittämällä tavalla.

Kaukoliikenneväylän varteen tai sen läheisyyteen ei pidä sijoittaa sellaista palvelulaitosta, joka on tarkoitettu palvelemaan pääasiassa paikallisia asukkaita.

4.312 Sijainti muihin palvelulaitoksiin nähden

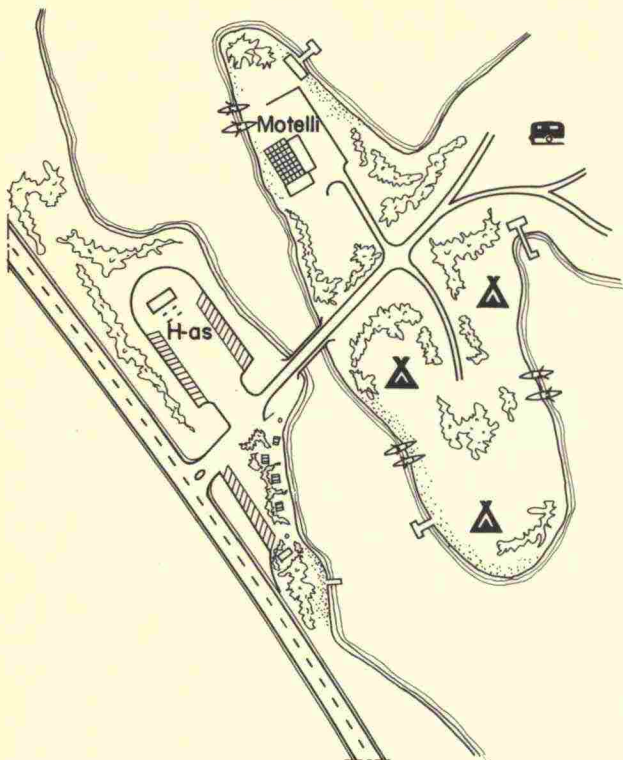
Kahden tai useamman palvelulaitoksen (esim. motelli, huoltoasema ja leirintäalue) sijoittaminen samaan paikkaan on yleensä edullista liikenneturvallisuuden ja tien liikenteenvälityskyvyn, tien käyttäjien palvelun sekä palvelulaitosten kannattavuuden kannalta (kuvat 1...4).

Mikäli majoitus- ja ravitsemisliikkeen tai leirintäalueen yhteyteen halutaan järjestää uimaranta, näköalapaikka tai jokin muu palvelulaitos esim. huoltoasema, tulisi näiden kaikkien sijaita samalla puolella tietä, ellei järjestetä kulkuyhteyttä eri tasossa vilkasliikenteisen päätien poikki. Majoitus- ja ravitsemisliikettä tai leirintäaluetta ei pidä myöskään rakentaa muun jo olemassa olevan palvelulaitoksen läheisyyteen siten, että se synnyttää päätielle palvelulaitosten välistä tien suuntaista tai tietä ylittävää ajoneuvo- tai jalankulkuliikennettä.

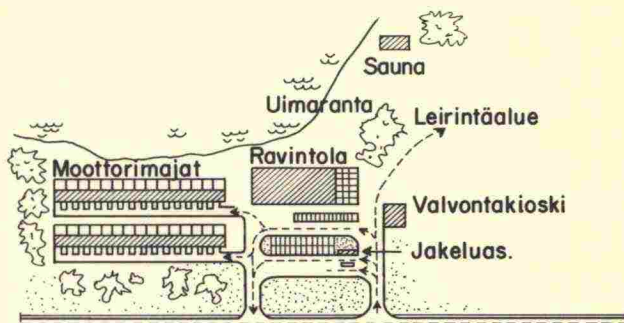

Majoitus- ja ravitsemisliikkeet sekä leirintäalueet

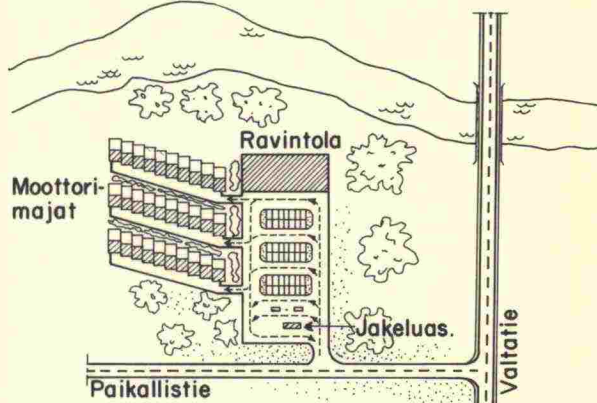
Esimerkkejä palvelulaitosalueista

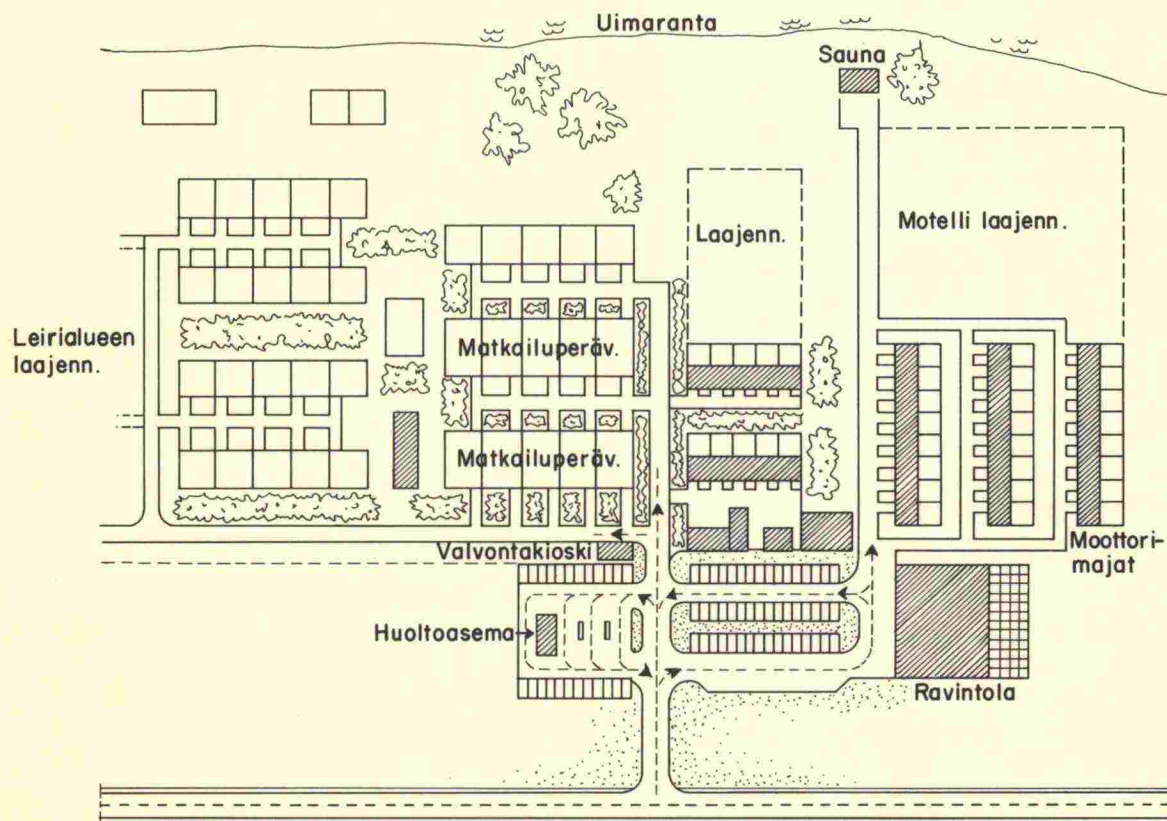
Kuva 1. Esimerkki palvelulaitosalueen sijoittamisesta maastoon.

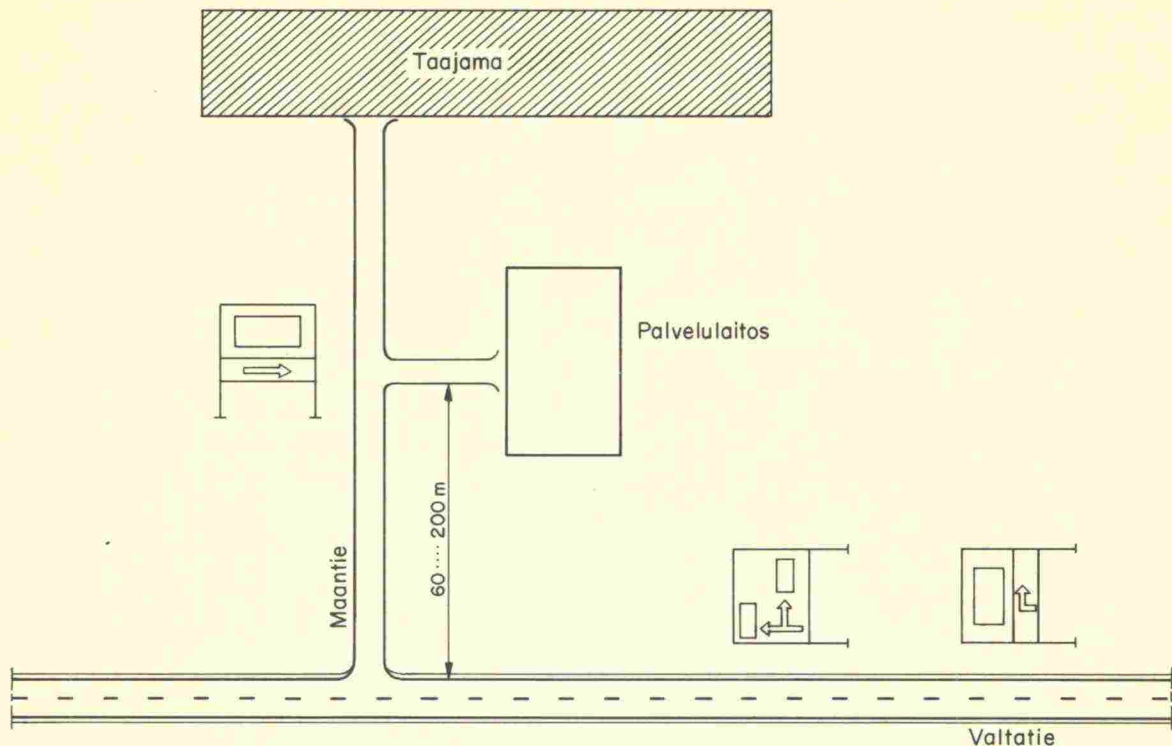
Kuva 2. Esimerkki päätiehen välittömästi liittyvästä palvelulaitoksesta.

Kuva 3. Esimerkki päätiehen liittyvän tien varrella sijaitsevasta palvelulaitoksesta.

Kuva 4. Esimerkki päätiehen liittyvästä palvelulaitoksesta.

Kuva 5.
Palvelulaitoksen sijoitusperiaate asutukseen nähden

4.313 Sijainti tien liittymiin nähden

Majoitus- ja ravitsemisliike tai leirintäalue on liikenneteknillisesti usein edullista sijoittaa kaukoliikenneväylään liittyvän liikenteellisesti vähempiarvoisen tien varteen, jolloin se saadaan helposti matkailijan kannalta viihtyisään paikkaan erilleen vilkkaan liikenteen melusta, eikä päätielle muodostu uusia liittymiä (kuva 3). Matkailijoiden opastusmerkkien avulla voidaan järjestää tienkäyttäjien opastus ko. palvelulaitokseen, vaikkei se näkyisikään päätielle.

Sijoitettaessa palvelulaitosta taajamien ulkopuolelle päätiehen liittyvän tien varteen on otettava huomioon seuraavat seikat:

- Palvelulaitos ei saa huonontaa liittymän näkemäolosuhteita. Missään tapauksessa rakenteita ja laitteita ei saa sijoittaa liittymän näkemäalueelle.
- Liittymän on oltava liikenneturvallisuuden kannalta sellaisessa paikassa, ettei palvelulaitoksen lisäämä kääntyvä liikenne muodostu vaaralliseksi.
- Liittymän liikenteenvälityskyvyn kannalta on otettava huomioon palvelulaitoksesta johtuva lisääntyvä kääntyvä liikenne ja on myös varauduttava liittymän parantamiseen liikenteen sitä myöhemmin vaatiessa.
- Palvelulaitoksen liittymän etäisyys päätiestä tulisi olla vähintään 60...200 m. Tämä etäisyys määritetään tarkemmin kussakin tapauksessa erikseen ottaen huomioon mm. liikenne- ja näkemäolo-

suhteet sekä nykyiset ja myöhemmässä vaiheessa tarpeelliset liittymäjärjestelyt ko. paikassa (kuva 5).

Palvelulaitosta ei yleensä pidä rakentaa kahden valta-, kanta- tai liikenteellisesti näihin verrattavan maantien liittymän välittömään läheisyyteen. Missään tapauksessa ei palvelulaitoksen liittymää saa rakentaa eritasoliittymän rampiin. Jos palvelulaitos halutaan sijoittaa em. liikenteellisesti tärkeän liittymän tai eritasoliittymän yhteyteen, on se sijoitettava siten, ettei se huononna liittymän selväpiirteisyyttä eikä aiheuta haittaa liikenneturvallisuudelle. Palvelulaitoksen sijoitus, liittymä- ja liikennejärjestelyt sekä opastus on ratkaistava ja suunniteltava tällöin kussakin tapauksessa erikseen.

Välittömästi tiehen liittyvää (liittymä suoraan päätiehen) palvelulaitosta (kuvat 2 ja 4) taajamien ulkopuolelle sijoitettaessa on palvelulaitoksen liittymän etäisyyden lähimmän yleisen tien tai siihen liikenteellisesti verrattavan muun yksitystien liittymästä yleensä oltava vähintään seuraava:

— valta- ja kantateillä	1 000 m
— muilla maanteillä	500 m
— paikallisteillä	300 m

Vähimmäisvälimatka on tarpeen liikenneturvallisuuden ja viitoituksen selväpiirteisyyden takia.

Varsinkin korkeatasoisia palvelulaitoksia suunniteltaessa ovat laitoksen paikkaa valittaessa maastolliset tekijät usein tärkeitä. Tästä syystä voidaan em. välimatkoista joissakin

tapauksissa joustaa, jos paikka on muuten tieolosuhteiden perusteella sopiva.

T a a j a m a s s a palvelulaitos voidaan sijoittaa liittymiin nähden edellä annetuista ohjeista poiketen. Tällöin on kuitenkin noudatettava yleisiä suunnitteluperiaatteita siten, että liikenteelliset haitat olisivat mahdollisimman vähäisiä. Erityisesti on vältettävä sijoittamasta palvelulaitoksia vilkasliikenteisten liittymien välitörmään läheisyyteen ja liikenteen painopisteisiin siten, että palvelulaitoksen liikenne häiritsee taajaman sisäistä liikennettä.

4.314 Paikan valinta tieolosuhteiden perusteella

Majoitus- ja ravitsemisliikkeen tai leirintäalueen paikkaa valittaessa on otettava huomioon tieolosuhteet, joilla tässä yhteydessä tarkoitetaan tien geometriaa ja näkemäolosuhteita.

Tieolosuhteiden puolesta sopiva palvelulaitoksen paikka on sellaisessa tien kohdassa, jonka läheisyydessä ei tien linjauksessa ole käytetty ohjenopeuden mukaisia minimielementtejä. Kaarresäteiden, pituusleikkauksen pyöristysäteiden ja tien pituuskaltevuuden tulee täyttää hyvin VTO:ssa näille mitoitusetkijöille asetetut (normaali-) vähimmäisvaatimukset. Toisaalta palvelulaitosta ei pitäisi liikenneturvallisuuden kannalta sijoittaa tien kohtaan, jossa suoritetaan paljon ohituksia. Tämä koskee erityisesti sellaisia vilkasliikenteisiä teitä, joilla ohitusmahdollisuudet ovat rajoitettuja.

Tielinjan tulisi palvelulaitoksen liittymän kohdalla olla yleensä suora tai hyvin loivasti kaareva. Kaarresäde ei saisi yleensä valta- ja kanta-teillä olla alle 1 000 m:n eikä muilla yleisillä teillä Vto:n luvussa IV annettua (normaali-) vähimmäisarvoa pienempi.

Tien pituuskaltevuuden tulee palvelulaitoksen liittymän kohdalla olla yleensä korkeintaan 2 % eikä missään tapauksessa yli 3 %.

Näkemien suhteen on huomattava seuraavaa:

- a) Palvelulaitoksen ja sen liittymien tulee näkyä riittävän kauas tien suuntaan, jotta ajajat voisivat ajoissa alentaa nopeuttaan palvelulaitokseen kääntymistä varten.
- b) Näkemän tien suunnassa tulee palvelulaitoksen kohdalla olla riittävä, jotta kääntyvät ajoneuvot on mahdollista nähdä hyvissä ajoin.
- c) Palvelulaitoksesta tielle tultaessa tulee näkemien olla riittävät, jotta tielle voidaan tulla turvallisesti.

Missään tapauksessa palvelulaitosta ei pidä sijoittaa siten, että näkemä palvelulaitoksen liittymän kohdalla alittaa VTO:n kohdassa III:3 annetun vapaan näkemän ohjearvon. Em. vapaan näkemän lisäksi tulee yleisellä tiellä palvelulaitoksen liittymän läheisyydessä olla vähintään tien ohjenopeuden mukainen kohtaamisnäkemä.

Näkemäolosuhteiden vuoksi tulee yleensä välttää palvelulaitoksen liittymän sijoittamista tien pituusleikkauksen kuperaan taitteeseen.

4.315 Maisemalliset näkökohdat

Majoitus- ja ravitsemusliikkeiden sekä leirintäalueiden paikkaa valittaessa tulisi tutkia mahdollisuuksia alueen rakennusten ja laitteiden sijoittamiseksi maisemaan luontuvalla tavalla. Usein maisematilan reuna-alueet, kuten peltoaukean tai metsän raja tai vesistön ranta-alue, ovat sijoituksen kannalta edullisia. Mikäli palvelulaitoksen alueelta on mahdollisuus saada laaja näköala, pitäisi sellainen pyrkiä järjestämään.

Leirintäalueet sekä sellaiset majoitus- ja ravitsemisliikkeet, joiden toimintaan liittyy ulkoilu, on pyrittävä muodostaan maa-alueeltaan niin laajoiksi, että niihin liittyy riittävästi ulkoilumaastoa. Matkailijoiden kannalta on eduksi, että leirintäalue voitaisiin järjestää majoitus- ja ravitsemisliikkeiden yhteyteen.

Palvelulaitosten sijainti tulee pyrkiä valitsemaan maastollisesti siten, että maisemaa rumen-tavilta suurilta pengerryksiltä ja maastoleikkauksilta vältetään. Puusto, pensaat ja myös pintakasvillisuus olisi säilytettävä mahdollisimman luonnonvaraisina ja vältettävä teke-mästä laajoja nurmetuksia, mikäli palvelulaitos sijaitsee vapaassa luonnossa.

Palvelulaitosaluetta suunniteltaessa on otettava huomioon myös alueen pohjasuhteet. Rakenteet on suunniteltava ja tehtävä niin, ettei niistä aiheudu rakennustyön aikana tai myöhemmin vaurioita tierakenteille sortumien ja painumien muodossa.

4.32 Liittymäjärjestelyt

4.320 Yleistä

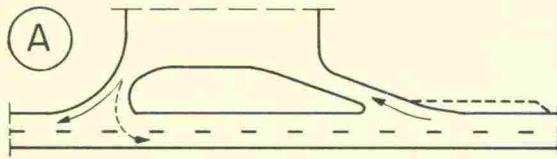
Majoitus- sekä ravitsemisliikkeen sekä leirintäalueen liittymäjärjestelyjä suunniteltaessa on otettava huomioon lähinnä tien liikenteellinen merkitys, tien luokka, ohjenopeus sekä palvelulaitoksen palvelumuodot. Taajamissa vähimmäisvaatimukset ovat pienien ajonopeuksien takia yleensä lievempiä kuin taajamien ulkopuolella.

4.321 Liittymäjärjestelyjen luokittelu

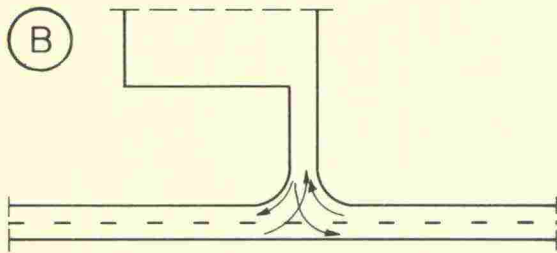
Palvelulaitosten normaalimuotoiset liikennejärjestelyt luokitellaan näissä ohjeissa seuraavasti:

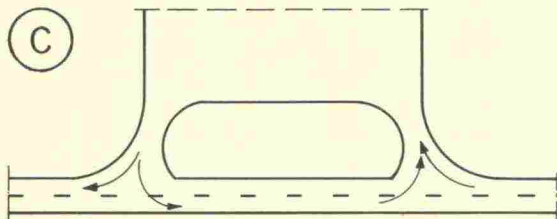
4.322 Liittymäjärjestelyjen suunnittelu

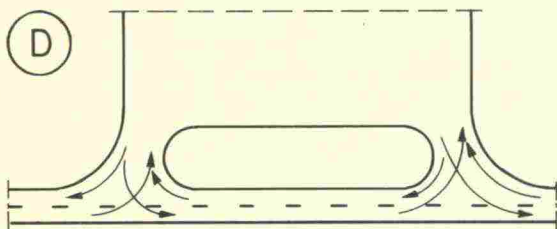
A-tyyppi: Yhtä liikennesuuntaa palvelemaan tarkoitettu palvelulaitos, jossa on erillinen sisään- ja ulosajoliittymä.

B-tyyppi: Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu palvelulaitos, jossa on yhden liittymän liikennejärjestely. Kaikki kääntymissuunnat ovat sallittuja.

C-tyyppi Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu palvelulaitos, jossa on erillinen sisään- ja ulosajoliittymä. Vasemmalle kääntyminen on kummassakin liittymässä sallittu.

D-tyyppi: Molempia liikennesuuntia palvelemaan tarkoitettu palvelulaitos, jossa on kaksi sisään- ja ulosliikennöitävää liittymää. Vasemmalle kääntyminen on kummassakin liittymässä sallittu.

Edellä mainittujen neljän normaalityyppisten liikennejärjestelyjen lisäksi voivat tulla kysymykseen myös muunlaiset järjestelyt, mikäli esim. paikalliset olosuhteet niin vaativat.

Majoitus- ja ravitsemisliikkeiden sekä leirinrä-alueiden liittymäjärjestelyjä suunniteltaessa on otettava huomioon toisaalta se, että vasemmalle kääntymistä voitaisiin rajoittaa varsinkin vilkasliikenteisillä teillä, ja toisaalta palvelulaitoksen eri osien välille ei saisi syntyä tien suuntaista tai sitä ylittävää ajoneuvo- tai jalankulku-liikennettä. Tässä mielessä joudutaan harkitsemaan kussakin tapauksessa erikseen, mikä em. liittymäjärjestelytyypeistä on sopivin ja onko palvelulaitos rakennettava yhdelle puolelle tietä vai sen molemmin puolin.

Kaksiajorataisten teiden varsille tulee yleensä rakentaa vain sellaisia palvelulaitoksia, joiden liikennejärjestelyt ovat A-tyyppiä. Kaksiajorataisella tiellä ei tarkoiteta tässä yhteydessä moottoritietä, joihin liittyvistä palvelulaitoksista annetaan erilliset ohjeet.

Myös yksiajorataisilla teillä liikennemäärän ollessa suuri ($KKVL > 6\,000$ ajon/vrk) on kahden A-tyyppisen yhtä liikennesuuntaa palvelevan samantasoisien palvelulaitoksen sijoittaminen tien molemmin puolin suositeltavaa, koska tämä vähentää tieltä vasemmalle kääntyvää liikennettä. Palvelulaitokset on tällöin usein edullista sijoittaa eri puolille tietä porrastaen siten, että ajosuuntaan nähden oikealla puolella oleva palvelulaitoksen liittymä on 100...300 m ennen vasemmalla olevaa.

Mikäli eri puolilla tietä sijaitsevat palvelulaitokset eivät ole samantasoisia, tapahtuu vasemmalle kääntymistä ja laitosten välille syntyy helposti tietä ylittävää jalankulkuliikennettä. Tästä syystä useissa tapauksissa, varsinkin korkeatasoinen useita palvelumuotoja sisältävä laitos on parempi rakentaa yhdelle puolelle tietä myös vilkasliikenteisillä teillä. Laitoksen liittymä tai liittymät on rakennettava kohdassa III 3 annettujen ohjeiden mukaisiksi. Liikenneolosuhteiden niin edellyttäessä on varattava vasemmalle kääntyville ryhmittymiskaista.

Eri puolilla tietä olevat palvelulaitokset tai palvelulaitosalueen osat voidaan yhdistää myös alikulkukäytävällä. Kaksipuolisen palvelulaitoksen vaihtoehtona voidaan käyttää myös eritasoliittymä-järjestelyä, mikäli siihen maaston ja kustannusten suhteen on mahdollista.

Jos palvelulaitos rakennetaan vain yhtä liikennesuuntaa palvelevaksi, käytetään taajamien ulkopuolella yleensä A-tyyppistä liikennejärjestelyä, joka on suunniteltu siten, että vasemmalle kääntyminen alueelta poistuttaessa on mahdollista. A-tyyppistä liikennejärjestelyä käytetään yksiajorataisilla teillä ainoastaan kaksipuolisten palvelulaitosten yhteydessä.

Majoitus- ja ravitsemisliikkeen sekä leirintä-alueen liittymäjärjestelyksi on B-tyyppinen liikennejärjestely suositeltavin varsinkin silloin, kun palvelulaitoksen alue sijaitsee kaukana tiestä. Alueelle opastus ja ajo on tällöin selväpiirteinen. Usein laitoksen alue on myös niin laaja, että siellä voidaan helposti järjestää suurten ajoneuvojen kääntyminen.

C-tyyppinen liikennejärjestely tulee kysymykseen silloin, kun palvelulaitos sijaitsee tien välittömässä läheisyydessä ja alue on kooltaan pieni.

D-tyyppinen liikennejärjestely tulee kysymykseen taajamissa tai silloin, kun liittymien välimatka on niin suuri, ettei ole tarkoituksenmukaista järjestää niitä yksisuuntaisiksi.

4.323 Liittymien geometrinen suunnittelu

Liittymien geometrisessa suunnittelussa on noudatettava TVL:n normaalimääräyksissä ja ohjeissa annettuja liittymien suunnittelua koskevia ohjeita (kohta III.3).

Liittymät on suunniteltava esim. ajouramaljeja käyttäen siten, että ajoneuvot, jolle palvelulaitos on tarkoitettu, voivat vaivatta liikkua ko. liittymissä. Kuvassa 6 on esimerkkejä palvelulaitosten liittymien geometrisesta mitoituksesta.

A-tyyppisessä liittymäjärjestelyssä sisäänajoliittymän liittymäkulma on noin 30°. Ulosajoliittymän liittymäkulma on yleensä noin 130–120°.

B-, C- ja D-tyyppisissä liittymäjärjestelyissä liittymäkulmat saattavat vaihdella 70° ja 130°:n välillä. B-tyypin liittymän rakentaminen tulppaliittymäksi on yleensä suositeltavaa liikenteen joustavuuden ja liittymän selväpiirteisyyden takia.

Yhteen suuntaan liikennöitävät liittymätien suunnitellaan 5,0–7,0 m:n levyisiksi. Kahteen suuntaan liikennöitävien liittymäteiden leveys on 6,0–8,0 m.

Liittymätien pituuskaltevuuden tulee olla 20–30 metrin matkalla liittymäkohdasta lukien 2–3 % ja yleisestä tiestä poispäin viettävä, tai liittymä on muutoin kaltevuussuhteiltaan suunniteltava siten, ettei sade- tai lumensulamisvesi pääse virtaamaan yleiselle tielle.

Jos palvelulaitos liitetään päällystettyyn tiehen, on liittymätie päällystettävä niin pitkältä matkalta, ettei yleiselle tielle kulkeudu palvelulaitoksen liikenteen mukana kiviä, soraa, sepeiliä tai savea. Päällystetyn tieosan pituuden tulisi tässä mielessä yleensä olla vähintään 50–60 m.

Sisäänajoliittymän yhteyteen rakennetaan hidastuskaista yleensä silloin, kun kaksiajorataisilla teillä (ei moottoriteillä) liikenne (KKVL) on yli 9 000 ajon/vrk ja sallittu nopeus vähintään 90 km/h ja yksiajorataisilla teillä liikenne (KKVL) on yli 6 000 ajon/vrk ja sallittu nopeus yli 70 km/h. Ulosajoliittymän yhteyteen ei yleensä rakenneta kiihdytyskaistaa.

4.33 Sisäiset järjestelyt

4.331 Yleistä

Palvelulaitosten sisäisessä järjestelyssä on huomattava, että kaikki palvelutoiminnot, niiden keskinäinen sijainti ja liikennejärjestelyt

tulevat järjestetyiksi mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti (kuvat 1...4).

Mikäli useita palvelutoimintoja sijoitetaan toistensa yhteyteen, tulisi ne järjestää siten, etteivät ne haittaa toistensa toimintaa. Esim. siisteyden ylläpitämiseksi ravintola- tai majotusliike tulisi sijoittaa selvästi erilleen autojen polttoaineen jakelu- ja huoltotoiminnasta. Yöpymispaikkojen ja muiden rauhaa vaativien tilojen sijoituksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös melukysymykset niin, että liikenteen aiheuttama melu aiheuttaisi mahdollisimman vähän häiriöitä.

Palvelulaitoksen alueen rakennusten ja laitteiden sijoitusta suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota niiden merkitykseen luonnollisina opasteina. Rakennusten tulisi palvelulaitos-alueella lähestyttäessä näkyä niin, että alueen jäsentyminen on helposti tajuttavissa ja että eri palvelukohteisiin suunnistautuminen on yksinkertaista.

4.332 Liikennejärjestely

Palvelulaitosten sisäistä liikennejärjestelyä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen kaikki palvelumuodot sekä asiakkaiden lukumäärä. Palvelulaitosalue tulee varata riittävän suureksi, jotta sisäinen liikenne voidaan hoitaa tuottamatta haittaa yleisen tien liikenteelle. Myös alueen laajentamismahdollisuus on otettava huomioon.

Liikennejärjestely on suunniteltava niin, että liikenne voi sujua joustavasti ilman ahtaissa tiloissa tapahtuvia ajoneuvojen peruutuksia. Myös suurille ajoneuvoille on varattava riittävästi liikkumistilaa, mikäli laitos muutoin on varautunut ottamaan vastaan näitä.

Jos samalla alueella on useita eri palvelulaitoksia tai saman palvelulaitoksen eri toimintoja, on niiden keskinäinen liikennejärjestely hoidettava siten, ettei sisäinen liikenne missään tapauksessa kulje yleisen tien kautta tai risteä sitä samassa tasossa. Tämä seikka on otettava huomioon sekä ajoneuvo- että jalankulkuliikenteen suhteen. Liikenneyhteydet yleisen tien poikki voidaan hoitaa eri tasossa, mikäli maasto antaa siihen mahdollisuuden. Eritasoyhteys on suunniteltava siten, että se toimii riittävän tehokkaasti.

Palvelulaitoksella tulee olla tarpeellinen määrä pysäköimispaikkoja, jotta pysäköimistä ei tapahdu yleisellä tiellä. Myös suuret ajoneuvot on otettava huomioon pysäköimispaikkoja suunniteltaessa.

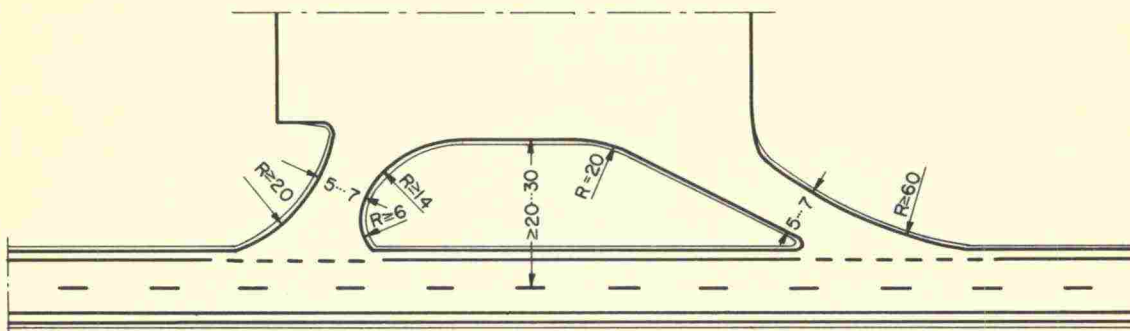
Pysäköimispaikkoja ei pidä sijoittaa paikkaan, jossa pysäköidyt ajoneuvot rajoittavat yleisellä tiellä liikkuvien ja palvelulaitoksen alueelta poistuvien näkemää siten, että tämä haittaa liikenneturvallisuutta. Pysäköimispaikkoja ei saa yleensä sijoittaa tien näkemäalueelle.

Poikkeustapauksissa, mikäli maaston korkeussuhteet ovat sellaiset, etteivät näkemäalueelle sijoitettavat ajoneuvot ole näkemän esteenä, voidaan pysäköimispaikat tieviran-

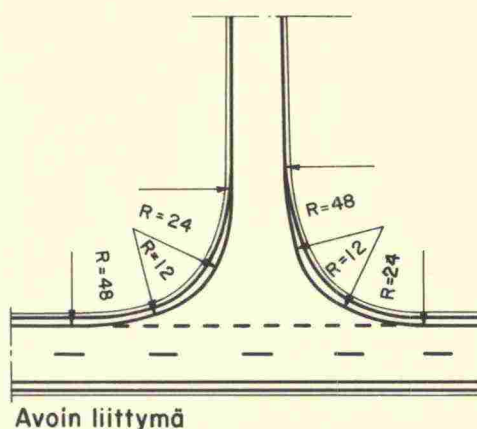
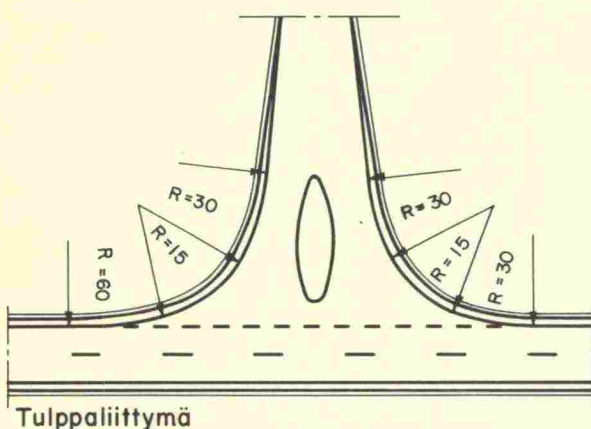
Majoitus- ja ravitsemisliikkeet sekä leirintäalueet

Esimerkkejä palvelulaitosten liittymien mitoituksista

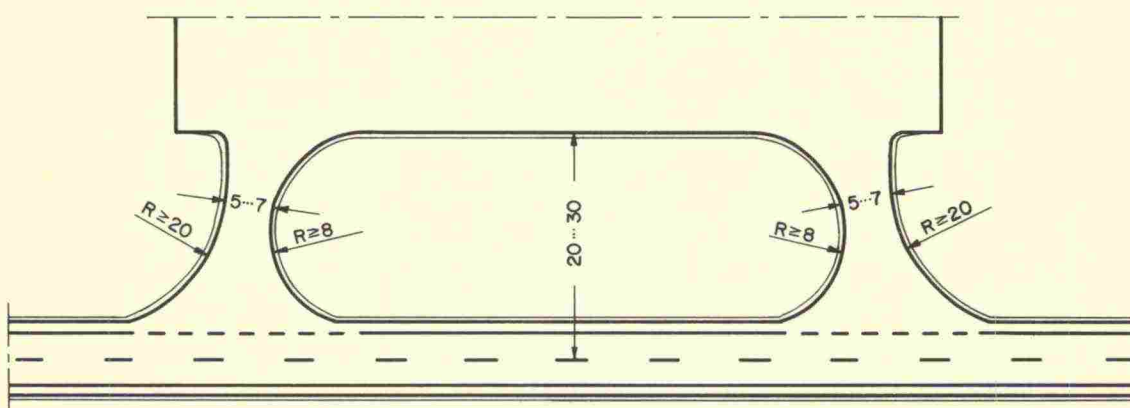
- (A) Yhdelle liikennesuunnalle tarkoitetun palvelulaitoksen liittymät.

- (B) Molemmille liikennesuunnille tarkoitettuja yhden liittymän liikennejärjestelyjä.

- (C) Molemmille liikennesuunnille tarkoitettu kahden liittymän liikennejärjestely.

Mittakaava: 0 10 20 30 40 50

omaisen luvalla määrätyillä ehdoilla rakentaa myös näkemäalueelle. Näkemäalueelle sijoitettava pysäköimisalue ei kuitenkaan saa olla tien vastaisen leventämisen esteenä.

Pysäköimispaikkojen lukumäärästä on annettu määräyksiä mm. rakennusasetuksessa. Niiden mitoituksessa voidaan noudattaa TVL:n normaalimääräyksiä ja ohjeita (kohta III 4.3).

4.333 Valaistus

Palvelulaitoksen valaistus tulee suunnitella siten, etteivät valolähteet tai valoa heijastavat pinnat häiritse tiellä liikkujaa liikenneturvallisuutta vaarantavalla tavalla. Häikäisyn torjuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota sellaisilla teillä, joilla ei ole kiinteää liikennevalaistusta.

Mikäli yleinen tie on valaistu, palvelulaitoksen voidaan sallia käyttävän voimakkaampaa valaistusta kuin valaisemattomalla tiellä. Myös palvelulaitoksen pitäjällä on mahdollisuus järjestää yleisen tien valaiseminen tienpitäjän luvalla ja tienpitäjän antamien ohjeiden mukaan.

Palvelulaitoksen alueen suoraan valaisemiseen käytetään liikennevalaistusta varten tarkoitettuja tai rakenteeltaan niihin verrattavia valaisimia, joissa valonsäteet on pyritty suuntaamaan heijastimella rajoitetulle alueelle 120° kulmassa tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla estetty häiritsevä vaikutus, esim. upotamalla valaisimet katosrakenteeseen, peittämällä valolähteet opaali- tai mattalasilla tai rakentamalla ritalat valaisimien alapuolelle.

Epäsuora valaistus, jolla tarkoitetaan seinän tai kattopinnan kautta heijastuvilla valonsäteillä aikaan saatua valaistusta, on liikenneturvallisuuden kannalta yleensä suoraa valaistusta edullisempi. Epäsuoraa valaistusta käytettäessä on huomattava, ettei valaistus saa olla liian voimakas tai tien suuntaan valoa heijastava seinäpinta liian voimakkaasti heijastava. Tähän on kiinnitettävä huomiota erityisesti sellaisilla teillä, joilla ei ole kiinteää liikennevalaistusta.

Palvelulaitoksen ulkovalaistus ja opastusvalot tulisi sammuttaa silloin, kun palvelulaitos on suljettu.

4.334 Luonnonsuojelu ja maisemanhoito

Majoitus- ja ravitsemisliikkeiden rakennukset ja rakenteet on pyrittävä sijoittamaan alueelle siten, ettei luonnonmaisemaa tarpeettomasti turmella. Palvelulaitosalueiden luontonsa puo-

lesta arvokkaimmat osat tulee pyrkiä säilyttämään luonnontilassa.

Palvelulaitoksia rakennettaessa tulee alueiden maisemanhoitoon kiinnittää riittävää huomiota. Sekä tienvarsinäkymien että alueiden viihtyisyyden kannalta on tärkeää, että pihajärjestelyissä suoritetaan myös maisemanhoidollisia toimenpiteitä, joihin kuuluvat istutukset, nurmetukset yms.

Istutusten avulla voidaan samalla selvittää sisäisiä liikennejärjestelyjä.

4.34 Opastus

Opastuksen kannalta olisi eduksi, että palvelulaitos liittymäjärjestelyineen näkyisi riittävän kauas tien suunnassa.

Majoitus- ja ravitsemisliikkeisiin sekä leirintä-alueille opastamiseen voidaan tienpitäjän luvalla käyttää liikennemerkkipäätöksen mukaisia opastusmerkkejä (III Bj). Näiden käytöstä on annettu erilliset tvh:n ohjeet, joissa määritellään mm. merkkien käytön edellytykset.

Palvelulaitoksen ei pitäisi pystyttää tien varrelle alueensa ulkopuolelle muita opasteita, kuten liikennemerkkipäätöksen mukaisesta opastusmerkistä poikkeavia opastus- tai etumerkkejä sekä tietyn palvelulaitoksen palvelumuotoja tai sen myymiä tuotteita mainostavia kilpiä (esim. virvokemainoksia, joissa on mainittu palvelulaitoksen nimi).

Myöskään palvelulaitoksen alueelle ei pitäisi pystyttää tieltä luettaviksi tarkoitettuja tai tiellä ajavien huomiota kiinnittäviä mainoksia varsinkaan, jos ne mainostavat tuotteita, jotka eivät liity oleellisesti palvelulaitoksen toimintaan tai tuotteita, joita siellä ei myydä.

Seuraavia palvelulaitoksen mainoksia ja kilpiä voidaan pitää hyväksyttävänä:

- palvelulaitoksen rakennukseen kiinnitetyt kilvet tai kirjaimet, jotka ilmoittavat palvelulaitoksen nimen tai palvelumuodot,
- lipputangoissa olevat liput ja viirit,
- vain palvelulaitoksessa kävijöiden luettaviksi tarkoitetut mainokset, jotka eivät ole tieltä saakka luettavissa.

Edellä mainitut laitteet tulisi pitää siisteinä, ja mikäli ne ovat valaistuja, eivät ne saa olla häikäiseviä, ja niiden valaistus tulee sammuttaa palvelulaitoksen ollessa suljettuna.

Niin ikään on huomattava, että tien suoja- tai näkemäalueelle ei saa pystyttää ilman tienpitoviranomaisen lupaa mitään rakenteita tai laitteita.

Mainostuksen suhteen on otettava huomioon myös se, mitä asiasta on määrätty luonnonsuojelulaissa ja tielain 60 §:ssä.

Helsinki 9.11.1970

Liittymäluvan anomista koskevat ohjeet

0. Yleistä

Majoitus- ja ravitsemisliikkeen sekä leirintäalueen liittymän rakentamiseen maantiehen tarvitaan tielain 52 §:n mukaan tienpitöviranomaisen lupa. Myös jo olemassa olevan muun yksityistieliittymän käyttämiseen palvelulaitoksen liittymänä anotaan lupa.

Hukkainvestointien välttämiseksi palvelulaitoksen rakentamiseen ei pidä ryhtyä, ennen kuin tienpitäjältä on liittymän rakentamiseen saatu kirjallinen lupa. Myöskään rakennuslupaa ei pitäisi myöntää, ennen kuin liittymälupa on saatu.

Seuraavassa annetaan ohjeet siitä, kuinka on meneteltävä ja mitä selvityksiä on esitettävä anottaessa liittymälupaa palvelulaitosta varten.

1. Liittymäluvan anominen

Majoitus- ja ravitsemisliikkeen sekä leirintäalueen liittymälupaa anottaessa on huomattava seuraavaa:

1) Liittymäluvan myöntämisen tärkein edellytys on, että suunniteltu palvelulaitos ja sen paikka täyttävät ne vaatimukset, jotka on esitetty "majoitus- ja ravitsemisliikkeiden sekä leirintäalueiden liikenneteknillisistä suunnittelua koskevista ohjeista" (Tvl:n normaalimääräykset ja ohjeet III:4.3).

2) Mahdollisimman aikaisessa vaiheessa olisi tarpeen mukaan neuvoteltava tvl:n piirikonttorin kanssa mahdollisuuksista liittymäluvan myöntämiseen ja niistä näkökohdista, jotka olisi otettava huomioon palvelulaitosta ja sen liittymiä suunniteltaessa. Piirikonttorin tiedossa on liikennemäärät, jotka vaikuttavat palvelulaitoksen suunnitteluun, sekä tulevaisuudessa toteutettavat teiden parantamis- ja rakentamistoimenpiteet, jotka saattavat vaikuttaa liittymäluvan myöntämiseen. Tällöin voidaan keskustella

alustavasti myös niistä sitoumuksista, joita anojan mahdollisesti olisi tehtävä liittymälupaa anottaessaan. Kyseeseen tulevista sitoumuksista annetaan ohjeet jäljempänä anomuksen laatimista koskevista ohjeista (anomuskirje).

3) Liittymälupa-anomus on laadittava jäljempänä annettujen ohjeiden mukaan.

4) Anomus osoitetaan sille tvl:n piirikonttorille, jonka alueella palvelulaitoksen paikka sijaitsee.

2. Liittymälupa-anomus

Liittymälupa-anomusta varten on palvelulaitoksesta sekä sen liittymä- ja liikennejärjestelyistä tehtävä alustava suunnitelma. Suunnitelmaa laadittaessa on noudatettava "majoitus- ja ravitsemisliikkeiden sekä leirintäalueiden liikenneteknillisistä suunnittelua koskevia ohjeita". Mikäli palvelulaitoksen yhteydessä on huoltoasema, tulee sen osalta noudattaa "huoltoasemien liikenneteknillisistä suunnittelua koskevia ohjeita" (Tvl:n normaalimääräykset ja ohjeet III 4.2). Liittymälupa-anomuksen tulee sisältää seuraavat asiakirjat:

1) Anomuskirje

Anomuskirjeestä on mallikappale liitteenä (liite 1). Liittymälupaa myönnettäessä on otettava huomioon liikenteen ja tiestön kehittyminen. Tämän vuoksi on eräissä tapauksissa tarpeellista, että anoja tekee tiettyjä sitoumuksia, jotka tienpitäjä voi panna liittymäluvan ehdoiksi. Tarpeellisista sitoumuksista voidaan kussakin tapauksessa erikseen neuvotella alustavasti tvl:n piirikonttorin kanssa. Anomuskirjeen mallikappaleen (liite 1) lopussa on mainittu eräitä sitoumuksia, jotka yleisimmin tulevat kyseeseen.

Sitoumus 1 on tarpeen silloin, kun palvelulaitoksen liittymä- ja lii-

kennejärjestelyjä on ohjeiden mukaan tarpeellista muuttaa liikennemäärän kasvaessa. Tämä tulee kyseeseen esim. silloin, kun palvelulaitos rakennetaan vain tien toiselle puolelle palvelemaan ensin molempia liikennesuuntia ja liikenteen kasvaessa se muutetaan palvelemaan vain yhtä liikennesuuntaa ja rakennetaan tien vastakkaiselle puolelle toista liikennesuuntaa palveleva palvelulaitos.

Sitoumus 2 tulee kyseeseen lähinnä silloin, kun anotulle palvelulaitoksen kohdalle on odotettavissa tien parantamis- tai rakentamistoimenpiteitä. Liittymälupa voidaan tällaisessa tapauksessa myöntää vain määräajaksi, jonka jälkeen palvelulaitoksen rakenteet ja laitteet on poistettava korvauksetta, jos tienpitotoimenpiteet niin vaativat. Em. sitoumuksen puuttuessa tienpitäjä ei voi myöntää liittymälupaa ollenkaan, koska palvelulaitoksen poistamisesta johtuvat tielain mukaiset korvaukset saattaisivat nousta suuriksi tietä rakennettaessa tai parannettaessa.

Sitoumus 3 on tarpeen silloin, kun varaamalla palvelulaitoksen liittymän käyttöoikeus myös muuta liikennettä varten, voidaan rajoittaa yksityisteiden liittymien lukumäärää ko. tien kohdassa. Tällöin tulee lähinnä kyseeseen joidenkin yksittäisten talojen kulkuyhteyksien järjestäminen.

2) Palvelulaitoksen perustiedot

Liittymälupaa anovasta palvelulaitoksesta on anojan selvitettävä tämän ohjeen liitteenä olevan kaavakkeen (TVH 1.042) yläosan mukaiset tiedot, jotka ovat tarpeen liittymälupa-anomusta käsiteltäessä.

3) Ote kaavasta tai sen luonnoksesta

4) Yleiskartta 1:20 000 (1:10 000)

Yleiskartasta on selvitettävä teiden järjestelyt ja palvelulaitoksen sijainti. Karttaan on merkittävä myös muut läheisyydessä olevat moottoriliikenteen palvelulaitokset ja niiden liittymät.

5) Asemapiirros 1:500 (1:200)

Palvelulaitosalueesta on laadittava asemapiirros, johon on merkitty seuraavat seikat:

- tontin, suoja-alueen ja näkemäalueen

raajat(liitteenä 2 näkemäalueen määrittämisperusteet teiden liittymissä)

- rakennusten ja laitteiden paikat
- liittymäjärjestelyt, rummut
- pysäköimispaikat
- sisäiset liikennejärjestelyt
- liikennemerkit
- päällyste ja päällystettäväksi suunniteltu ala
- istutukset
- yleisen tien ja palvelulaitosalueen korkeussuhteet
- mahdollinen vaiheittain rakentaminen, aluevaraukset

6) Muita selvityksiä tarpeen mukaan

3. Liittymälupa-anomuksen käsittely

Liittymälupa-anomusta käsiteltäessä on piirikonttorin ensiksi selvitettävä perustietokaavakkeen (TVH 1.042) alaosassa olevat tiedot. Lisäksi on selvitettävä tietön ja liikenteen tuleva kehitys, mikä vaikuttaa luvan myöntämiseen.

Palvelulaitosten liikenneteknillistä suunnittelua koskeviin ohjeisiin (Tvl:n norm.määr. ja ohjeet III 4.2 ja 4.3) perustuen tarkastetaan, täyttävätkö suunnitellun palvelulaitoksen paikka, liittymäjärjestelyt ja sisäiset järjestelyt ohjeiden vaatimukset. Tarpeen mukaan anojalta voidaan pyytää lisäselvityksiä. Tvh:n antamat ohjeiden soveltamisohjeet on myös otettava huomioon.

Muutoin liittymälupa-anomuksen käsittely tapahtuu tvh:n erillisinä antamien ohjeiden mukaan. Liittymälupa-anomuksen tulevista ehdoista anojan tekemien sitoumusten lisäksi on mainittu myös em. erillisissä ohjeissa.

Mallikappale palvelulaitoksen
liittymälupa-anomuksesta

..... tie- ja vesirakennuspiirin piirikonttorille

Asia: Liittymälupa-anomus ..... varten

Kunta: .....

Tieosa:.....

Anomme lupaa saada rakentaa liittymän/liittymät asiakohdassa
mainittuun tiehen paalulle/paaluille .....
.....kilometrille .....
suunnassa ..... oikealle/vasemmalle oheisen
asemapiirroksen mukaisesti.

Perustiedot suunnitellusta .....seuraavat liitteenä.

Tulemme liittymien rakentamisen suhteen noudattamaan tienpi-
täjän antamia määräyksiä ja ohjeita sekä muutoinkin tulemme noudat-
tamaan tvl:n normaalimääräyksiin ja ohjeisiin sisältyviä palvelu-
laitosten liikenneteknillistä suunnittelua koskevia ohjeita.

^xJäljempänä esitettyjä sitoumuksia tarpeen mukaan (kts. ohjeet)

Päiväys .....

Allekirjoitus .....

N.N.

Osoite .....

Puhelin .....

Liitteet: - perustiedot palvelulaitoksesta
- ote kaavasta (tai sen luonnoksesta)
- yleiskartta 1:20 000 (1:10 000)
- asemapiirros 1:500 (1:200)
- muita

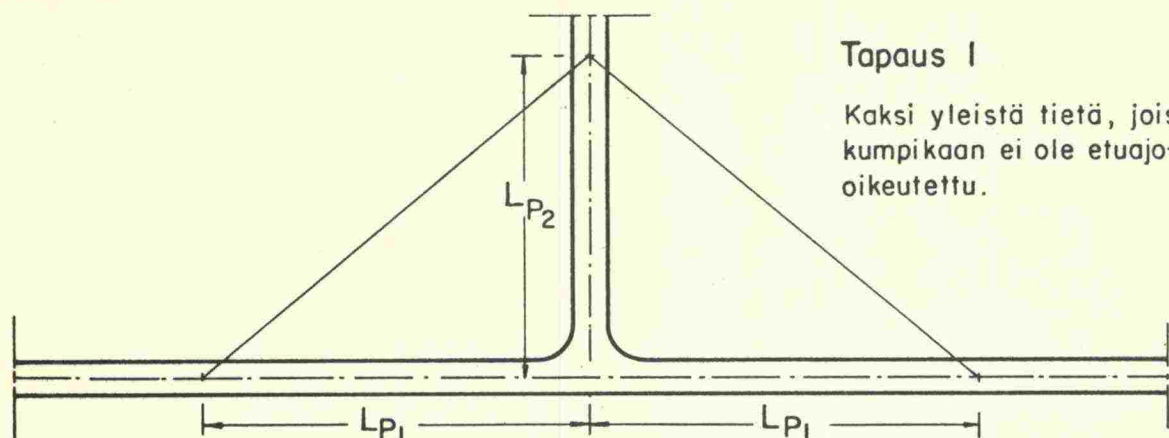
^xSitoumuksia:

1. Anoja sitoutuu muuttamaan myöhemmin tvl:n piirikonttorin osoit-
tamana ajankohtana liikenteen kasvaessa yli ..... ajon/
vrk (KKVL) palvelulaitoksen liittymä- ja liikennejärjestelyjä
seuraavasti: .....
2. Anoja suostuu siihen, että liittymälupa myönnetään vähintään
..... vuoden määräajaksi, jonka jälkeen anoja sitoutuu siirtä-
mään tai poistamaan rakennukset, rakenteet ja muut laitteet
korvauksetta, mikäli yleisen tien rakentaminen tai parantaminen
niin vaatii.
3. Anoja sallii muidenkin kulkuyhteyksien järjestämisen anottujen
liittymien kautta, mikäli tienpitäjä katsoo sen tarpeelliseksi.

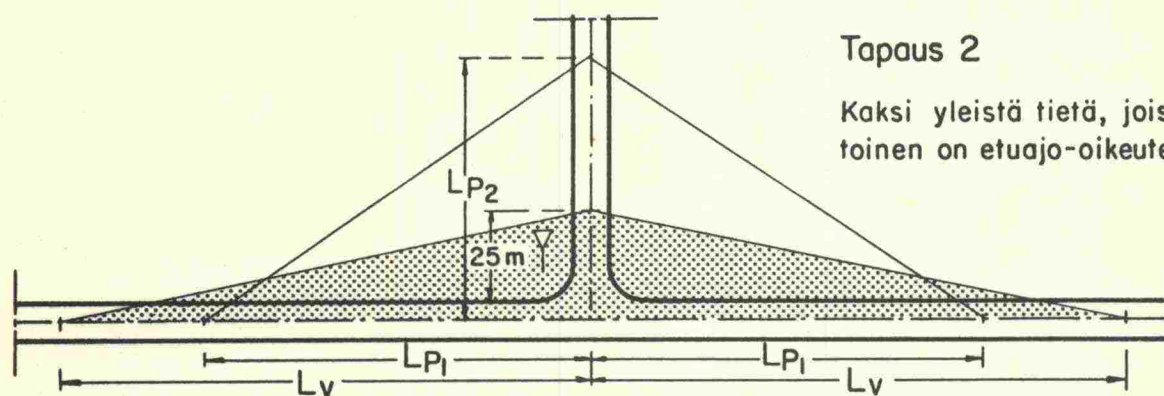
Liite 2.

Näkemäalueet teiden risteyksissä ja liittymissä

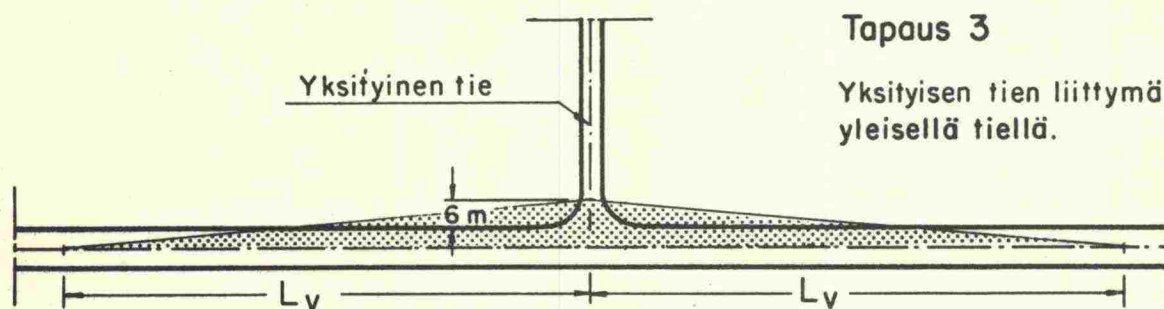
Tapaus 1

Kaksi yleistä tietä, joista kumpikaan ei ole etuajo-oikeutettu.

Tapaus 2

Kaksi yleistä tietä, joista toinen on etuajo-oikeutettu.

Tapaus 3

Yksityisen tien liittymä yleisellä tiellä.

Ohjenopeus km/h	L_P	L_V
40	45	60
50	60	80
60	75	100
70	90	120
80	110	150
90	130	190
100	150	240
110	180	300
120	210	360

Perustiedot liittymälupaa anovasta palvelulaitoksesta

ANOJA TÄYTTÄÄ

1. Anojan nimi:	2. Palvelulaitoksen paikan sijaintikunta ja kylä:
3. Yleinen tie, jolle liittymää/liittymiä anotaan:	4. Tilan nimi / määräala tilasta: RN:o
5. Anottavat liittymät (paalu/km-lukemat):	8. Palvelulaitoksen palvelumuodot:
6. Palvelulaitoksella jo olevat liittymät:	-----
7. Tontin suuruus:	-----
9. Laajennetaanko palvelulaitoksen aluetta myöhemmin ja miten:	
10. Lisätäänkö palvelulaitoksen palvelumuotoja myöhemmin ja miten:	
11. Puretaanko paikalla olevat vanhat rakennukset:	Päiväys ja allekirjoitus

TÄYTETÄÄN TVL:N PIIRIKONTTORILLA

13. Palvelulaitoksen paikka (tie/tieosa/pituustieto):		
14. Lähimmät yleisten teiden liittymät:	16. Paikka sijaitsee:	
Suunta _____ km	☐ Rakennuskaava - alueella	
Suunta _____ km	☐ Rakennuskielto - alueella	
15. Paikalla olevat ja lähimmät yksityisteiden liittymät:	☐ Muulla alueella	
Suunta _____ km		
Suunta _____ km		
17. Lähimmät palvelulaitokset yleisten teiden suunnissa:		
Laitos _____	suunta _____	etäisyys _____ km
Laitos _____	suunta _____	etäisyys _____ km
Laitos _____	suunta _____	etäisyys _____ km
18. Yksityisteiden liittymäjärjestely:	19. Tien ohjenopeus:	20. Nopeusrajoitus:
☐ Vahvistettu		
☐ Tekeillä		
21. Liikennemäärät:	22. Anottujen liittymien kohdalla:	
	Pituuskaltevuus:	Kaarresäde:
23. Näkemäolosuhteet:		
Yleisellä tiellä _____		
Yleisen tien liittymässä _____		
Anotuissa yksityistien liittymissä _____		
Huom! Em. kohdista voidaan antaa lisätietoja kaavakkeen kääntöpuolella numeroviitteiden avulla.		Päiväys ja allekirjoitus

Perustiedot liittymälupaa anovasta palvelulaitoksesta

ANOJA TÄYTTÄÄ

1. Anojan nimi:	2. Palvelulaitoksen paikan sijaintikunta ja kylä:
3. Yleinen tie, jolle liittymää/liittymiä anotaan:	4. Tilan nimi / määräala tilasta: RN:o
5. Anottavat liittymät (paalu/km-lukemat):	8. Palvelulaitoksen palvelumuodot:
6. Palvelulaitoksella jo olevat liittymät:	-----
7. Tontin suuruus:	-----
9. Laajennetaanko palvelulaitoksen aluetta myöhemmin ja miten:	
10. Lisätäänkö palvelulaitoksen palvelumuotoja myöhemmin ja miten:	
11. Puretaanko paikalla olevat vanhat rakennukset:	Päiväys ja allekirjoitus

TÄYTETÄÄN TVL:N PIIRIKONTTORILLA

13. Palvelulaitoksen paikka (tie/tieosa/pituustieto):		
14. Lähimmät yleisten teiden liittymät:	16. Paikka sijaitsee:	
Suunta _____, _____ km	☐ Rakennuskaava - alueella	
Suunta _____, _____ km	☐ Rakennuskielto-alueella	
15. Paikalla olevat ja lähimmät yksityisteiden liittymät:	☐ Muulla alueella	
Suunta _____, _____ km		
Suunta _____, _____ km		
17. Lähimmät palvelulaitokset yleisten teiden suunnissa:		
Laitos _____	suunta _____	etäisyys _____ km
Laitos _____	suunta _____	etäisyys _____ km
Laitos _____	suunta _____	etäisyys _____ km
18. Yksityisteiden liittymäjärjestely:	19. Tien ohjenopeus:	20. Nopeusrajoitus:
☐ Vahvistettu		
☐ Tekeillä		
21. Liikennemäärät:	22. Anottujen liittymien kohdalla:	
	Pituuskaltevuus:	Kaarresäde:
23. Näkemäolosuhteet:		
Yleisellä tiellä _____		
Yleisen tien liittymässä _____		
Anotuissa yksityistien liittymissä _____		
Huom! Em. kohdista voidaan antaa lisätietoja kaavakkeen kääntöpuolella numeroviitteiden avulla.		Päiväys ja allekirjoitus

